

kommer vi ikke uden om en sammentænkning med vores ulandspolitik, både den nationale og den globale.

Men jeg er glad for, at så mange vedtager denne dagsorden, og jeg tror, det er vigtigt, at der også står et stort flertal bag den linje, som vi skal føre i de kommende år.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Inden hr. Steen Gade nu bliver alt for ophidset, vil jeg blot meddele, at på baggrund af den klargøring, som er sket under debatten, og som jeg er glad for, er vi i Enhedslisten indstillet på at stemme for dagsordenen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 25 af Steen Gade (SF), Ove Fich (S), Charlotte Antonsen (V), Kent Kirk (KF), Elisabeth Arnold (RV) og Peter Duetoft (CD) (se foran) vedtoges med 90 stemmer (S, V, KF, SF, RV, EL og CD) mod 8 (FP).

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 26 af Kristian Thulesen Dahl (FP) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 152: Forslag til lov om oprettelse af Dansk Udenrigspolitisk Institut.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 18/1 95).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Helle Degn (S):

Fordi vi i dag opererer med et bredere sikkerhedspolitisk begreb, hvor den gammeldags opdeling mellem udenrigs-, sikkerheds-,

udviklings- og udenrigsøkonomisk politik smelter sammen, holder de gamle grænser imellem disse arbejdsfelter ikke længere. De glider langsomt og gradvis ind over hinanden.

Fordi forandringer, verdenskortet, arkitekturen skifter, er der brug for et bedre beslutningsgrundlag, et bedre folkeligt mobiliseringsgrundlag. Fordi megen information er overfladisk, har vi brug for en større forsknings- og udredningsindsats. Fordi kommunikationen er blevet mere intens, har vi også i Danmark brug for mere eksakt viden og oplysningsmateriale.

Af disse og mange andre grunde er Socialdemokratiet klar til at støtte det forslag, regeringen har fremsat. Jeg vil f.eks. blot nævne SNU's aktiviteter. Fra SNU er udgået meget nyttigt oplysningsmateriale. Bevillingen har været brugt til at bringe mennesker sammen, bringe mange oplysninger og mange gode arbejdsmæssige sammenhænge i hele det udenrigspolitiske arbejdsfelt.

Der har været tanker om en større sammensmeltning end den, som regeringen har lagt på Folketingets bord i dag, men vi kan tilslutte os denne lidt mindre model.

Bevillingen til dette arbejde forstår vi på udenrigsministeren holdes uændret, men vi er af den opfattelse, at en, som det også siges i forslaget, tilfredsstillende opfyldelse af denne lov naturligvis forudsætter, at udenrigsministeren skaffer yderligere bevillinger til DUPI.

Socialdemokratiet ønsker under udvalgsarbejdet nogle justeringer af forslaget, som Socialdemokratiet allerede har gjort udenrigsministeren opmærksom på. Vi skal blot gentage, at det drejer sig om repræsentantskabets sammensætning osv.

Socialdemokratiet kan anbefale forslaget, og vi ser frem til et spændende udvalgsarbejde.

Jeg skal endelig afslutningsvis oplyse, at den radikale ordfører ikke kan være til stede her i salen på dette tidspunkt, men den radikale ordfører ville i sin ordførertale have givet tilslutning til det foreliggende forslag.

Charlotte Antonsen (V):

Ideen med at lave en tænketank for at styrke uafhængig dansk forskning, international politik og dansk udenrigspolitik er overordnet en god idé, men for Venstre at se er forslaget ikke tilstrækkelig ambitiøst, da vi ønsker et større institut med større gennemslagskraft. Vi vil gerne have inddraget Freds- og Konfliktforskningscentret og Centret for Udviklingsforskning i dette nye institut.

Venstre ønsker også større uafhængighed; der er alt for mange embedsmænd i bestyrelsen. Udenrigsministeren udpeger både direktør og formand for instituttet, og dermed er der for os at se en overhængende fare for, at uafhængigheden går fløjten.

Vi ønsker en mindre og dermed mere effektiv bestyrelse med færre embedsmænd. Til gengæld så vi gerne, at Det Udenrigspolitiske Selskab, der jo er uafhængigt, gives mulighed for at udpege en person til bestyrelsen. Uafhængighed og kompetence burde også fremmes ved mere explicit at stille krav om videnskabelige kvalifikationer hos de ansatte. Det ville også på bedre vis sikre opfyldelsen af den fornuftige målsætning om, at instituttet skal samarbejde med tilsvarende internationale institutter.

Med hensyn til finansieringen har vi noteret os bemærkningerne, hvoraf det fremgår, at udenrigsministeren finder finansieringen utilfredsstillende. Det er vi enige med udenrigsministeren i, og vi havde gerne set et forslag, hvor man måske allerede på forhånd havde taget højde for det.

Venstre vil gerne foreslå, at vi benytter nogle af de ekstra midler, der på finansloven er afsat til forskning, til dette institut, så vi ud over det gamle personale i de to institutter, der skal nedlægges, også får mulighed for nogle nyansættelser, som kan løfte instituttet.

Vi forventer et godt udvalgsamarbejde, så vi kan få et effektivt, uafhængigt institut.

Per Stig Møller (KF):

Vi synes, det er udmærket, at der er blevet forhandlet blandt leverandørerne af vor udenrigspolitiske formidling og forskning om en sammenlægning af Udenrigspolitisk Institut og SNU. Det er måske ikke helt det resultat, som er kommet fra den forhandling, som her er forelagt som lovforslag; vi kan undersøge nærmere i udvalget, hvor forskellen ligger.

Men det er da klart, at vi har brug for en god udenrigspolitisk forskning og en god udenrigspolitisk formidling, for begivenheder i verden, de være sig nok så fjerne, kommer jo, som vi ser det næsten hveranden dag, til at spille en rolle for Danmark. Derfor er det vigtigt, at så mange som muligt her i landet er i stand til at få bearbejdet materiale og få en vurdering af, hvad der foregår. Så det er altså vigtigt med forbedringer og vigtigt at slå kræfterne sammen.

Men jeg synes også, som det har været nævnt her i dag, at regeringen har sat sig for tungt på bestyrelsen. I betragtning af, at det skal være en

uafhængig institution, der skal kunne levere forskning og rådgivning og også forskeruddannelse, mener jeg ikke, der overhovedet er grund til at have fem medlemmer fra regeringen siddende i bestyrelsen. Jeg tror nok, man skal fjerne et par regeringsmedlemmer og derved gøre bestyrelsen mindre og – det vil jeg sige – samtidig mere beslutningsdygtig. Man kan også sætte spørgsmålstejn ved, om Forskningsrådet nu skal placeres på den måde, det er sket.

Jeg finder også, at formuleringerne om Folketingets placering er lidt uheldige. Folketinget skal som nævnt modtage analyser og udredninger, men det er ministeren, der afgør, hvordan Folketinget bliver informeret, og hvordan Folketinget kommer ind i repræsentantskabet. Det er naturligvis utilfredsstillende for Folketinget, som selv må kunne træffe beslutning om, hvorledes det repræsenteres i bestyrelsen/repræsentantskabet. Men det kan vi vel få klarhed over under udvalgsarbejdet, for jeg går ikke ud fra, at ministeren direkte udpeger, hvilke folketingsmedlemmer der skal sidde der, hvorfor det formentlig er nogle formuleringændringer, der skal til.

Der er et mere principielt spørgsmål, og det er, om medierne skal sidde i repræsentantskabet. Det har jo været drøftet fra SNU's start, og da frabad medierne sig plads i SNU's repræsentantskab. Det kan jeg godt forstå, for medierne skal jo vurdere begivenhederne og ikke skabe dem. Medierne skal vurdere det beslutningsgrundlag, vi andre har, set udefra og skal ikke levere beslutningsgrundlaget. Derfor er det en principiel afgørelse, om medierne skal være med i repræsentantskabet og derved pludselig stille sig i den situation, at de både leverer og vurderer oplysningerne.

Hvad angår økonomien, er der sådan en løfteparagraf, og det vil man se nærmere på. Der må jo opstå en rationaliseringsgevinst, og siden den ikke er foreslået besparet, går jeg ud fra, at den skal bruges til at styrke den nye dimension, som er forskning og forskeruddannelsen. Men mon ikke også ministeren i sit meget, meget store ministerium vil være i stand til at finde de fornødne midler til at styrke forskningen i forbindelse med den udenrigspolitiske indsats, som der er lagt op til. Vi vil i hvert fald godt høre nærmere om, hvordan økonomien tænkes at udvikle sig, og hvordan rationaliseringsgevinsten forventes anvendt.

Der er to småting: Jeg tror ikke, vi skal limitere de perioder, hvor man må sidde der. De er limiteret til 2 gange 4 år. Sæt vi nu har landets

bedste mand eller kvinde siddende der, så er det lidt synd, at vedkommende skal smides ud på grund af nogle formalistiske regler.

Jeg tror også, at når man har en bestyrelse, skal man lade være med at smide hele bestyrelsen ud samtidig, men vi skal forskyde perioden, hvor man sidder i bestyrelsen, så der kommer kontinuitet; men det hører jo til i den mere rettelsestekniske afdeling, som vi kan se på senere.

Men altså umiddelbart en positiv indstilling over for selve formålet med lovforslaget, men vores endelige stillingtagen vil afhænge af de ændringer, som måtte finde sted under udvalgsarbejdet.

Anne Baastrup (SF):

Da hr. Gert Petersen ikke kunne være her i dag, skal jeg være ordfører på hans vegne.

Jeg mener i overensstemmelse med, hvad de tidligere ordførere har sagt, at der forestår et rimeligt grundigt udvalgsarbejde. Der kan være forskellige elementer, som vi bør være opmærksom på og måske overbevise udenrigsministeren om skal ændres.

Isoleret set fremtræder lovforslaget udmærket. Det har et par gode intentioner, men jeg må dog spørge, om ikke SNU i sit hidtidige virke har opfyldt nogle af disse formål: megen forskning, publikationer, rejser og andet.

Hvis meningen er at strømline arbejdet, så det får et mere, kan man sige elitært sigte, står SF af. Vi vil i givet fald komme med et betinget ja til det foreliggende forslag, men vi vil sige ubetinget ja, hvis vi under udvalgsarbejdet kan overbevise om, at de vilkår, som SNU har givet forskningen og især debatten, og de forskelligartede aktiviteter ikke vil blive forringet, men meget gerne forbedret.

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg bliver nok nødt til at sige, at Fremskridtspartiet lige nu mest er imod.

Det store spørgsmål, som ikke bliver besvaret i dette lovforslag, er, hvad det koster.

Jeg har selvfølgelig bemærket, at der skal ske en sammenlægning af Det Sikkerheds- og Nedrustningspolitiske Udvalg og Dansk Udenrigspolitisk Institut.

Det er immervæk et stort forum, udenrigsministeren ønsker, med 13 medlemmer i bestyrelsen og et repræsentantskab på 30 medlemmer.

Jeg er også enig i, at regeringen tager sig nogle friheder i forhold til udvælgelsen af bestyrelsen.

Så vil jeg godt henvise til forslaget, hvor der står på side 4 under de finansielle og administrative konsekvenser, at der indtil videre fastholdes uændrede bevillingsrammer på finansloven. Lidt senere står der i bemærkningerne til § 3, at instituttet etableres som en selvejende institution, der på de årlige finanslove modtager tilskud fra staten.

Det er sådan det nærmeste, man kommer økonomien. Der står også, at instituttet kan modtage indtægter fra fonde, gaver m.v., og det er jo en god idé. Jeg vil godt høre ministeren, om man så fratrækker dem i statens tilskud, hvis det skulle ske.

Der er en lille ting, jeg godt vil spørge ministeren om. Der står i § 5, stk. 5, at bestyrelsesmedlemmerne beskikkes for en 4-årig periode. Samtidig står der i stk. 4, at valg af medarbejderrepræsentanter finder sted i henhold til bestemmelserne herom i lov om aktieselskaber. Men i bemærkningerne til § 5 står, at to medlemmer af bestyrelsen vælges af medarbejderne ved instituttet, og at antallet af medarbejderrepræsentanter i bestyrelsen ikke fastsættes i henhold til lov om aktieselskaber.

Jeg tror godt, at jeg ved, hvad ministeren mener med bemærkningerne, men jeg vil godt have dem uddybet lidt mere.

Keld Albrechtsen (EL):

Der foreligger nu et lovforslag om oprettelse af Dansk Udenrigspolitisk Institut, og det synes vi i Enhedslisten er en god idé.

Man kan måske sige, at det kunne være gjort med fordel for lang tid siden, men det er i hvert fald godt, det kommer nu. Specielt er vi glade for, at der i bemærkningerne står, at det skal omfatte et bredere sikkerhedsbegreb, som også inddrager økonomiske, sociale, miljømæssige, kulturelle og andre aspekter i analysen af spørgsmålet om sikkerheden.

Vi håber, at der bliver tale om et bredt arbejde, som også kan medtage synsvinkler, der måske er lidt anderledes end de professionelle i bl.a. Udenrigsministeriet, og som måske kan give øget inspiration til den politiske debat, og derfor kan vi nok være lidt bekymrede over, at den bestyrelse, som skal lede instituttet, i så høj grad er sammensat af repræsentanter for en lang række ministerier.

Dermed være ikke sagt, at disse mennesker vil være helt uden inspiration, men de vil sandsynligvis være præget af en vis ministeriel tankegang; det kan man ikke udelukke. Det er der

ikke noget dårligt i, når man sidder i et ministerium, men vi vil altså også gerne have nogle andre, mere folkelige synsvinkler med i det, hvis det kan lade sig gøre. Men det er jo så en debat, der kommer i udvalget, og som vi meget gerne vil være med til også at præge dér.

Peter Duetoft (CD):

I CD kan vi tilslutte os dette lovforslag, og jeg tror faktisk, en af de allerstærkeste virkninger af forslaget vil blive, at vi får et internationalt udenrigspolitisk institut, som kan matche, hvad man kender i andre lande, og dermed stå stærkt i den internationale debat. Med al respekt for det udenrigspolitiske institut, vi indtil nu har haft, må man vel nok sige, at vi i alt fald har savnet en sparringspartner, som man i andre lande har kunnet forholde sig til, og det tror jeg bestemt er noget af det vigtigste i forslaget, og derfor kan vi tilslutte os det.

I lovforslaget er der en bemærkning om, at et af formålene er at medvirke til efteruddannelse osv. af centraladministrationens medarbejdere, og det er fint nok, det er jeg tilhænger af. Jeg går så ud fra, at det er rekvireret undervisning i den forstand, at det altså ikke er dette organs midler, der så skal bruges til det, men at det naturligvis er det pågældende ministerium, eller hvad det måtte være, som ønsker at få sine medarbejdere uddannet ad denne vej, der også bidrager økonomisk til det, sådan at det ikke er med til at udhule den samlede bevilling. Det tror jeg er rigtigt, men jeg vil bare lige være sikker, og derfor vil jeg være glad for en præcisering fra udenrigsministeren. Men vi er altså for forslaget.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg vil gerne takke ordførerne for, skal vi sige en principiel velvilje over for de ideer, der ligger bag lovforslaget. Jeg har kunnet konstatere, at der var en aldeles enig opslutning bag hele sigtet med oprettelse af et dansk udenrigspolitisk institut, således som det er beskrevet i forslaget, og det takker jeg for.

Derudover er der fremført en række indvendinger, eller skal vi sige stillet en række spørgsmål vedrørende udformningen af forslaget med hensyn til bestyrelsens størrelse og sammensætning og dens udpegning og om limiteringen af perioderne.

Der er også stillet spørgsmål om mediernes repræsentation og om økonomien i det, og der er stillet spørgsmål om, hvorvidt dette vil, skal

vi sige skyde det arbejde, som er foregået med hensyn til den folkelige oplysning om udenrigspolitik i SNU, ud, og der er stillet spørgsmål om de bestemmelser, der er om efteruddannelse. Med hensyn til det sidste kan jeg sige, at jeg kan bekræfte hr. Duetofts opfattelse på det punkt.

Disse spørgsmål – og jeg er sikker på, at der dukker flere op – vil der blive fuld anledning til at behandle i udvalget, og jeg vil gå til udvalgsarbejdet med et åbent sind. Jeg tror, sagen er tjent med, at vi drøfter forslaget igennem uden for faste og færdige fordomme, og jeg ser frem til et frugtbart udvalgsarbejde, som forhåbentlig kan føre til, at Tinget i stor enighed kan vedtage en lovgivning om et uafhængigt udenrigspolitisk institut.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 118: Forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje i Grønland. (Massemediernes kildebeskyttelse).

Af justitsministeren (Bjørn Westh).
(Fremsat 18/1 95).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Tove Lindbo Larsen (S):

Da mit partis ordfører, hr. Hans-Pavia Rosing, er sneet inde i Grønland, skal jeg på hans vegne fremføre vores meninger om lovforslaget.